

Sygn. akt: I C 748/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Rafał Kubicki
Protokolant:	sekretarz sądowy Agnieszka Grandys

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2023 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W.

przeciwko A. K.

o zapłatę

utrzymuje w mocy w całości wydany w niniejszej sprawie wyrok zaoczny z 13 września 2021 r. (sygn. akt (...)).

sędzia Rafał Kubicki

Sygn. akt I C 748/21

UZASADNIENIE

W pozwie z 29 grudnia 2020 r. powód (...) S.A. V. (...) w W. wniósł przeciwko A. K.

o zasądzenie od pozwanego, na rzecz powoda kwoty 94.600 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Uzasadniając swoje żądanie, wskazał, że pozwany w nocy z 6 na 7 listopad 2017 r. pomógł w ukryciu w pomieszczeniu gospodarczym znajdującym się na swej posesji nr (...) samochodu marki M. nr rej. (...), posiadając wiedzę o pochodzeniu pojazdu z przestępstwa. Jako podstawę dochodzonego roszczenia powód wskazał art. 422 k.c. w zw. z art. 828 § 1 k.c. W wyniku zgłoszenia szkody powód wypłacił na podstawie umowy ubezpieczenia mienia odszkodowanie w wysokości 94.600 zł, którego zwrotu żąda od pozwanego.

Wobec braku odpowiedzi na pozew Sąd 13.09.2021 r. wydał wyrok zaoczny (zasadzający dochodzoną sumę z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 12 lipca 2021 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu w kwocie 10.147 zł), od którego pozwany wywiódł sprzeciw, wniósł o uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa w całości. Podniósł zarzut przedawnienia. Zakwestionował swoją odpowiedzialność za zdarzenie, które legło u podstaw powództwa, co rozwinął w ten sposób, że nie odpowiada w pełnej wysokości za szkodę powstałą w wyniku kradzieży, a jedynie

w tym zakresie, w jakim świadomie skorzystał z wyrządzonej innej osobie szkody. Zdaniem pozwanego jego odpowiedzialność ogranicza się do wartości ujawnionych u niego w toku postępowania karnego części samochodowych.

Ustalenie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia

Bezspornie P. M. zawarł umowę leasingu pojazdu marki M. (...) o nr rej. (...), rocznik 2015, w kolorze T. F., którego wartość katalogowa wynosiła 115.000 zł (k. 102). Właścicielem pojazdu pozostał finansujący - (...) sp. z o.o. W dniu 7 listopada 2017 r. została zgłoszona kradzież pojazdu M. (...) o nr rej. (...). Tego samego dnia została zgłoszona szkoda powodowi jako zakładowi ubezpieczeń, który obejmował pojazd aktualną przeciwkradzieżową ochroną ubezpieczeniową auto-casco. Powód przyznał i wypłacił właścicielowi pojazdu ((...) sp. z o.o.) kwotę 94.600 zł tytułem odszkodowania.

(potwierdzone kopią zgłoszenia szkody k. 60-61, decyzją o przyznaniu odszkodowania – k. 7-9, polisą nr (...) k. 10-11, wyceną k. 12-13 i z akt sprawy karnej II K(...) notatką urzędową k. 1, protokołem przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie – k. 4, kopią dowodu rejestracyjnego k. 58-59, kopią umowy zakupu pojazdu k. 62)

Jest też bezsporne, że na podstawie lokalizatora (...), który był zainstalowany w samochodzie, ustalono, iż pojazd znajduje się na posesji M. (...) gdzie zameldowany był i jest pozwany. W toku przeszukania ww. posesji w dniu 7 grudnia 2017 r. ujawniono części samochodowe pochodzące m.in. z opisanego wyżej (przywłaszczonego) auta.

(potwierdzone protokołem oględzin miejsca – k. 42-55 - akta sprawy karnej)

Komenda Powiatowa Policji w N. prowadziła dochodzenie przeciwko pozwanemu A. K.. Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego

w O. z 28 lutego 2019 r. (sygn. II K (...)) A. K. został skazany za to, że w nocy z 6 na 7 listopada 2017 r. w miejscowości M. (...)gm. O. województwo (...) pomógł w ukryciu w pomieszczeniu gospodarczym znajdującym się na tej posesji samochodu marki M. (...) o nr rej. (...) nr VIN (...) rok prod. 2015 o wartości 115.000 zł, wiedząc o tym, że pojazd ten pochodzi z przestępstwa na szkodę S. C. M. we W. i P. M., tj. za przestępstwo określone w art. 291 § 1 k.k. Wyrok ten został zmieniony jedynie co do wymiaru kary wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z 13 czerwca 2019 r. (sygn. VII Ka (...)).

(wyrok SR w (...) z uzasadnieniem – k. 468-472 akt sprawy karnej,

wyrok SO w(...) z uzasadnieniem – k. 516-520 akt sprawy karnej)

W dniu 12 grudnia 2017 r. (...) sp. z o.o. zawarł umowę cesji prawa własności opisanego wyżej pojazdu na rzecz (...) S.A. V. (...).

(dowód: odpis umowy – k. 57)

Powód dowiedział się o prawomocnym wyroku z pisma sądowego z 26.08.2019 roku, doręczonego 30.08.2019 r. Pismami z dnia 12.09.2019 r. i 18.10.2019 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 94.600 zł.

(dowód: odpis pisma z kopiami wyroków i potwierdzeniem wpływu k. 14-16, wezwania do zapłaty – k. 17-17v oraz 19-19v)

Postanowieniem z 7.10.2019 r. Sąd Rejonowy w (...) nakazał zwrot dowodów rzeczowych (części pojazdu M. (...)) (...) sp. z o.o. (k. 533-533 akt sprawy karnej). Postanowienie to zostało zmienione 9 kwietnia 2020 r. w ten sposób, że orzeczono przepadek przedmiotów ujawnionych w sprawie II K(...) na rzecz Skarbu Państwa (k. 544 akt sprawy karnej).

Ocena dowodów

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów oraz ich kserokopii świadczących o istnieniu dokumentów źródłowych

o tej samej treści, uznając je za w pełni wiarygodny i wartościowy dowód w sprawie. Ich autentyczność nie została bowiem zakwestionowana przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

W celu ustalenia jaką wartość na 6 listopada 2017 r. przedstawiał samochód osobowy M. (...), sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej celem ustalenia, czy oszacowanie i wycena szkody dokonana przez ubezpieczającego w toku postępowania likwidacyjnego z tytułu była niezawyżona, kompletna i prawidłowa. Na skutek zakwestionowania opinii biegłego przez pełnomocnika pozwanego, biegły złożył opinię uzupełniającą na piśmie, a nadto ustnie w toku rozprawy (k. 272-272v). Biegły podtrzymał wcześniejsze wyliczenia, które szczegółowo uzasadnił. Wobec powyższego, Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania poprawności oraz rzetelności złożonej opinii. Na podstawie opinii uzupełniającej Sąd ustala dodatkowo, że na 6 listopada 2017 r. wartość spornego w tej sprawie auta wynosiła 114.500 zł brutto, a więc była znacznie wyższa od sumy wypłaconego odszkodowania. W ocenie Sądu biegły w opinii uzupełniającej pisemnej oraz ustnej (protokół rozprawy z 23 listopada 2023 r.) rozwiął wszystkie wątpliwości, które pojawiły się w zarzutach pozwanego do opinii zasadniczej.

Zgodnie z art. 11 k.p.c. sąd rozpoznający sprawę cywilną obowiązują ustalenia faktyczne sądu karnego skazującego co do popełnienia przestępstwa, które w sprawie cywilnej nie mogą być obalone ani pominięte. Przedmiotem osobnych ustaleń może być kwestia wysokości szkody – i tak też się stało w niniejszej sprawie cywilnej. Toteż w ustalonym stanie faktycznym dowód stanowiły również akta sprawy karnej – II K (...), prowadzonej przez Sądem Rejonowym w (...). W szczególności Odnosi się to do faktu popełnienia przestępstwa przez pozwanego, osoby sprawcy, przedmiotu przestępstwa, znamion czynu przypisanego skazanemu, miejsca i czasu popełnienia przestępstwa, sytuacji, w jakiej czyn został popełniony, a także kwalifikacji popełnionego przestępstwa.

Rozważania prawne

Powództwo okazało się zasadne w zakresie roszczenia głównego i jako takie podlegało w tej części uwzględnieniu w całości. Za podstawę prawną dochodzonego przez powoda roszczenia należy przyjąć art. 422 k.c. regulujący odpowiedzialność za nakłonienie sprawcy czynu niedozwolonego, pomocnictwo i za świadome skorzystanie z wyrządzonej drugiemu szkody w zw. z art. 828 k.c.

Zacząć trzeba od tego, że zarzut przedawnienia podniesiony w sprzeciwie od wyroku zaocznego był bezzasadny. Nie budziło wątpliwości, że roszczenie regresowe zakładu ubezpieczeń pozostaje w związku z zawarciem umowy auto-casco, tym niemniej nie jest jednak stricte „roszczeniem z umowy ubezpieczenia” w rozumieniu art. 819 § 1 k.c., albowiem jego źródłem nie jest umowa ubezpieczenia, zaś konkretny przepis w ustawie, który uzależnia jego powstanie wyłącznie od wypłaty odszkodowania poszkodowanemu. Do roszczenia regresowego zakładu ubezpieczeń ma zastosowanie ogólny termin przedawnienia roszczeń majątkowych określony w art. 118 in fine k.c., a ponieważ chodzi tu o roszczenie zakładu ubezpieczeń związane

z prowadzeniem działalności gospodarczej, nie budziło wątpliwości, że przedawnia się ono z upływem 3 lat. Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 k.c.), czyli w kontekście roszczenia zakładu ubezpieczeń - z chwilą wypłacenia poszkodowanemu należnego odszkodowania. Z ustaleń poczynionych w sprawie jednoznacznie wynika, że wypłata świadczenia z tytułu umowy ubezpieczeniowej dokonana przez powoda na rzecz poszkodowanego nastąpiła na podstawie decyzji z 3 kwietnia 2018 r. (k. 7).

W związku z wytoczeniem powództwa w dniu 29 grudnia 2020 r. doszło do przerwania biegu przedawnienia (zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Dodać trzeba, że powód dowiedział się o prawomocnym wyroku, a więc o osobie odpowiedzialnej na zasadzie pomocnictwa, z pisma sądowego z 26.08.2019 r., doręczonego 30.08.2019 r.

Roszczenie powoda istnieje w pełnej dochodzonej wysokości.

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną pozostawał fakt, że miała miejsce szkoda polegająca na kradzieży pojazdu marki M. (...) o nr rej. (...), stanowiącego własność (...) sp. z o.o. (przedmiotu leasingu). Finansujący, oddając korzystającemu rzecz do używania, nie traci jej własności, ale faktyczne władztwo nad tą rzeczą uzyskuje korzystający

(marginalnie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 709⁵ § 1 k.c. jeżeli po wydaniu korzystającemu rzecz została utracona z powodu okoliczności, za które finansujący nie ponosi odpowiedzialności, umowa leasingu wygasa), zatem szkodę w poniósł finansujący.

Pozwanemu zostało przypisane prawomocnie, łącznie ze skazaniem, przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. Z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego wynika (strona przedostatnia), że przestępstwo polegało konkretnie na **pomocy w ukryciu samochodu z wiedzą o tym, że pochodzi on z przestępstwa**. To oznacza, że spośród przesłanek podmiotowych odpowiedzialności cywilnej wymienionych w art. 422 k.c. zachodzi druga z nich, czyli **pomocnictwo**, nie zaś świadome skorzystanie ze szkody.

Pomocnictwo - i w ogóle zasada odpowiedzialności pozwanego - nie było przedmiotem sporu w tej sprawie.

Sporne były tylko granice kwotowe tej odpowiedzialności, które – jak wskazywał sprzeciw od wyroku zaocznego – powinny zdaniem pozwanego obejmować tylko wartość części ujawnionych na posesji pozwanego. Zarzut ten był oczywiście bezzasadny, ponieważ art. 422 k.c. nie przewiduje takiego ograniczenia, lecz wskazuje na to, że pomocnik jest w pełni odpowiedzialny za wyrządzoną drugiemu szkodę. Biegły ocenił wartość pojazdu na 6 listopada 2017 r. na kwotę znacznie przekraczającą sumę wypłaconego odszkodowania, wobec czego wysokość dochodzonego w tej sprawie roszczenia zwrotnego nie budzi już żadnych wątpliwości dowodowych.

Odpowiedzialność (...) S.A. (...) S.A. względem (...) Sp. z o.o. wynikała bezpośrednio z treści art. 822 § 1 k.c., zgodnie z którym ubezpieczyciel przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może przy tym dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4).

Odpowiedzialność pozwanego podmiotowo wobec zakładu ubezpieczeń wynika zaś z art. 828 § 1 zd. 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania.

Granica odpowiedzialności sprawcy szkody (a przez art. 422 k.c. również pomocnika) jest jej rzeczywista wysokość (w tym przypadku niezawyżona suma wypłaconego odszkodowania). W toku procesu pozwany sprawca szkody może kwestionować wysokość i zakres świadczeń wypłaconych przez zakład ubezpieczeń, podnosząc w szczególności, że ubezpieczyciel świadczył nadmiernie w stosunku do szkody poniesionej przez pokrzywdzonego. Wykazanie przez sprawcę szkody, że zakład ubezpieczeń spełnił świadczenie zbędne lub nadmierne skutkować będzie oddaleniem lub odpowiednim obniżeniem wysokości dochodzonego roszczenia regresowego. W tym kierunku na wniosek powoda Sąd zasięgnął opinii biegłego, która potwierdziła, że suma odszkodowania zawyżona nie była w stosunku do wysokości szkody.

Pozwany w piśmie procesowym z 15.12.2022 r. (k. 178) zupełnie przebudował linię obrony, odwracając swój zarzut dotyczący kwotowej granicy swej odpowiedzialności i stwierdzając, że granica ta powinna być ustalona poprzez odjęcie od wartości ukrytego pojazdu sumy wartości ujawnionych na jego posesji części, które jako dowody rzeczowe w postępowaniu karnym zostały zwrócone uprawnionemu – powodowi jako następcy prawnemu właściciela auta mogły być przez niego sprzedane w celu zmniejszenia rozmiaru szkody (art. 361 k.c.).

Twierdzenie, że ujawnione u pozwanego przedmioty przedstawiały realną wartość i że mogły być zbyt dla zmniejszenia szkody, było twierdzeniem nowym – niezawartym w sprzeciwie od wyroku zaocznego. Pozwany, przedstawiając je, nie uzasadnił potrzeby powołania tych twierdzeń na tym dopiero etapie postępowania. Tymczasem w art. 344 § 2 k.p.c., regulującym wymagania stawiane przez ustawę treści sprzeciwu zaocznego, zdanie ostatnie brzmi: „Przepis art. 205¹² § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio”. Z art. 205¹² § 1 zdanie drugie k.p.c. wynika,

że twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu projektu planu rozprawy albo sporządzeniu planu rozprawy podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Odpowiednie zastosowanie tej normy prowadzi do wniosku, że wszelkie twierdzenia pozwanego powinny być zawarte już w sprzeciwie zaocznym, a wyjątkowo później – gdy ich powołanie we właściwym czasie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Wyjątek ten nie zachodzi, skoro zawodowy pełnomocnik pozwanego nie powoływał się na żaden z tych dwóch przypadków. Dlatego spóźnione twierdzenie pozwanego nie było brane pod uwagę, a wniosek o uzupełnienie opinii biegłego w tym kierunku został pominięty.

Dlatego na podstawie powołanych wyżej przepisów powództwo uwzględniono (z odsetkami na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. od daty wniesienia powództwa) poprzez utrzymanie w całości wyroku zaocznego na zasadzie określonej w art. 347 k.p.c. łącznie z orzeczonymi w wyroku zaocznym kosztami procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. (na które złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika procesowego 5.400 zł (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych), opłata od pełnomocnictwa 17 zł i opłata sądowa od pozwu 4.730 zł, co łącznie daje 10.147 zł.

sędzia Rafał Kubicki